

Nr 36.

Av herr **Ossbahr**, angående åtgärder mot hälsovådligt larm och buller.

I skilda länder har under senare år det alltmera tilltagande larmet och bullret gjorts till föremål för uppmärksamhet och undersökningar. Detta gäller naturligtvis i första hand storstadsbullret, men icke heller landsbygden har helt kunnat lämnas åsido.

I vårt land har visserligen frågan uppmärksammats, men de vidtagna åtgärderna hava huvudsakligen inskränkt sig till ganska sporadiskt och sparsamt förekommande bestämmelser av mer eller mindre lokal karaktär. Sålunda hava vissa kommuner genom antagande av speciella ordningsföreskrifter sökt komma tillrätta med en eller annan enstaka företeelse av särskilt hälsovådlig natur, men i övrigt återfinnas stadgande av här ifrågakarande art huvudsakligen blott i Ordningsstadgan för rikets städer § 12, Hälsovårdsstadgan §§ 8, 24 och 43 samt Motorfordonsförordningen § 21. Då därtill kommer såväl att dessa bestämmelser hava en synnerligen begränsad räckvidd som att kontrollen över deras efterlevnad av skilda orsaker är ganska bristfällig, ligger i öppen dag att problemet om det moderna bullret ingalunda erhållit sin lösning i vårt land.

Detta är så mycket mer beklagligt, som vådorna av de rådande missförhållandena i nu ifrågakarande hänseende ingalunda äro sådana, att de kunna bagatelliseras. Den allvarligaste sidan av saken är naturligtvis det moderna larmets och bullrets skadlighet ur hälsosynpunkt, och denna är otvivelaktigt väsentligt mycket större, än man i allmänhet är benägen att tro. Skadligheten gör sig gällande redan genom den förnimmelse av obehag och irritation, som bullret förorsakar de flesta människor, och i stor utsträckning äro skadeverkningarna av ännu allvarligare beskaffenhet.

I utlandet verkställda undersökningar hava visat, att konstant oväsen tenderar att vålla

- 1) försämring av hörselförmågan,
- 2) en skadlig påfrestning på nervsystemet, ledande till nervsvaghet och förslappande av andlig vigör,
- 3) nedsättande av såväl kroppslig som mental arbetsförmåga, samt
- 4) en så allvarsam störning av sund, uppfriskande sömn, att erforderlig vila med svårighet kan erhållas och ibland helt och hållet förhindras.

Så kallad yrkesdövhet har konstaterats inom olika yrken, vars utövare äro utsatta för ständigt larm, och gjorda rön hava ådagalagt, att större kraft-

ansträngning och energiförbrukning äger rum vid utförande av samma arbete under buller än under lugn, samtidigt som prestationsförmågan minskas. Buller försvårar nämligen i hög grad såväl uppmärksamhet som koncentration och är därigenom i och för sig direkt tröttande.

I detta sammanhang torde emellertid särskilt märkas, att, såsom en i Amerikas Förenta Stater verkställd undersökning utvisar, det obehag, ett oljud framkallar, icke är uteslutande beroende av oljudets styrka eller intensitet utan därjämte av dess upprepning och permanens samt av faktorer av psykologisk karaktär. Buller, som allmänt anses onödigt, såsom gnisslande automobilbromsar och öppna motorspjäll, är sålunda exempelvis ägnat att verka mera irriterande än ett sådant buller, som anses mer eller mindre oundvikligt och temporärt.

Även inom affärlivet spelar bullret en icke obetydlig roll av skadlig natur, och dess förlustbringande verkan i detta hänseende gjordes även till föremål för ovannämnda undersökning. Av de däri omförmälda exemplen framgår sålunda, att en sänkning av "bullernivån" kan medföra avsevärda prestationsökningar hos personalen ävensom mycket väsentliga minskningar av antalet begångna fel och dylikt.

Viktigast av allt är emellertid måhända, att bullret, såsom ovan nämnts, i mycket stor utsträckning hindrar normal och erforderlig sömn, och icke minst av denna anledning måste åtgärder snarast vidtagas.

I vissa andra länder har denna fråga upptagits till allvarligt övervägande och grundlig omprövning, och jag hänvisar därvid bland annat till den av mig ovan något berörda utredningen i Amerika, som publicerades år 1930 av The Noise Abatement Commission, Dept of Health, City of New York.

Att behovet av spörsmålets upptagande till verklig undersökning gör sig gällande även i vårt land torde för alla vara uppenbart, och frågans stora betydelse framgår icke minst av ett till mig gjort uttalande av professorn i psykiatri vid Kungl. Karolinska mediko-kirurgiska institutet, överläkaren vid Psykiatriska Sjukhuset i Stockholm, Med. Dr V. Wigert, vilket uttalande är av följande lydelse:

"Den individuella känsligheten för de många olikartade buller, vilka förekomma i de moderna städerna, är högst betydligt växlande hos olika människor. Medan en del äro alldeles oberörda därav, utöva de på många andra ett i hög grad störande inflytande, utan att dessa personer böra betraktas såsom särskilt nervösa eller psykiskt överkänsliga. Ett konstant och odifferentierat buller har ett mindre störande inflytande än mera tillfälligt uppträdande ljudförmimmelser, vilka skilja sig från det konstanta bullret. Särskilt ägnade att verka plågsamt störande på mottagliga personer äro sådana buller, som nå dem under intellektuellt arbete. Omöjligheten för vederbörande att bortse från det ovidkommande bullret och koncentrera sig på arbetsuppgiften leder lätt till

ett tillstånd av stark psykisk irritation. Enahanda är förhållandet med nattliga buller, som störa de mottagliga personernas sömn. Det är uppenbart att den irritation, som på detta sätt uppstår, kan ha ett menligt inflytande på mångens nervösa hälsa.”

Inom Stockholms stad verkställdes år 1926 en utredning, som visserligen allenast avsåg en undersökning, huruvida vissa i automobiltrafiken i huvudstaden förekommande typer av signalapparater kunde anses överensstämma med föreskrifterna i då gällande motorfordonsförordning, men vid vilken fanns fogat ett yttrande av dåvarande överinspektören för sinnessjukvården i riket, överläkaren vid Göteborgs Hospital, Med. Lic. Ernst Göransson, vari denne jämväl berörde bullerproblemet ur mera allmänna och principiella synpunkter, varför jag här tillåter mig att ur detta yttrande återgiva följande:

”Det är ett bland läkare, särskilt nervläkare, allmänt känt faktum, att nervösa människor lida av en stegrad känslighet för ljud. Men ej blott för sjuka utan även för friska människor, i synnerhet för dem, som äro upptagna av tankearbete, är buller och larm högst besvärande. Det är mindre det sedvanliga, mera dova gatubullret, som frestar nervsystemet, än de plötsligt och oregelbundet återkommande, så att säga inadekvata ljuden, i stort sett representerade av vissa signaler från motorfordon. Örat är ideligen prisgivet åt nya, oangenäma missljud. Med skäl har man framställt den frågan: Varför försummar man helt och hållet hörselorganen, när man i skolorna gör sig så mycken möda att skona ungdomens ögon? Örats värld, har någon sagt, är den rikaste och subtilaste av sinnenas; dess upplevelser äro finare, mångfaldigare och intensivare än allt, som kan upplevas genom ögat.

För sinnen är det särskilt de intermittenta retningarna, som äro oangenäma och plågsamma. Den store fysiologen Helmholtz säger härom: En knarande, intermittent ton är för hörselnerverna detsamma som fladdrande ljus för synnerverna eller kratsande för huden. Därigenom åstadkommes en mycket intensivare och mera oangenäm retning av organet än genom en jämn, ihållande ton.”

Såsom tidigare nämnts, medför naturligtvis storstadsbullret såväl inom som utomhus den största faran och de allvarligaste olägenheterna, men icke minst på grund av kommunikationsväsendets utveckling har problemet även för de mindre städernas och landsbygdens del erhållit en alltmera ökad aktualitet. Behovet av åtgärders vidtagande är därför allmänt och stegras för varje år, varför problemet i hela sin vidd även i vårt land ofördröjligen bör upptagas till behandling.

Huruvida lösningen är att finna i en skärpt bullerlagstiftning eller på annat sätt, är för mig självfallet omöjligt att här angiva, men sannolikt är, att åtgärder av skilda slag komma att visa sig erforderliga.

Jag får alltså vördsamt yrka,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående de åtgärder, som böra och kunna vidtagas till undanröjande i möjligaste mån av de ovan påtalade missförhållandena och olägenheterna.

Stockholm den 15 januari 1935.

Carl Patric Ossbahr.
